

*Hans-Olav Enger*

## Om *s*-passivens relasjoner til modalitet, aspekt og kasus<sup>1</sup>

**E**mnet for denne artikkelen er *s*-passiven i skandinavisk, særlig norsk bokmål, nærmere bestemt de sammenhengene den oppviser med en del andre grammatiske kategorier. I den skandinaviske litteraturen blir nemlig *s*-passiven (implisitt eller eksplisitt) tilskrevet visse egenskaper når det gjelder aspekt og modalitet. Det er utgangspunktet for avsnitt 1 og 2, som presenterer en hypotese om hvorfor det er en sammenheng mellom *s*-passiven og aspekt respektive modalitet. Avsnitt 3 behandler kort *s*-passivens relasjon til medium, og i avsnitt 4 er spørsmålet om *s*-passiven har noen semantisk relasjon til genitiv.

En grunnleggende antakelse i denne artikkelen er at et typologisk perspektiv er verdifullt for å forstå enkelte sammenhenger i nordisk. En annen grunnleggende antakelse er at diakrone forhold kan kaste lys over synkronien. En tredje grunnleggende antakelse er at det å betrakte grammatiske kategorier og egenskaper i isolasjon faktisk kan føre til problemer. Forhåpentligvis kan artikkelen vise hvorfor dette er gode antakelser å arbeide etter.

### 1 Sammenhengen med aspekt

---

<sup>1</sup> For nyttige kommentarer takker jeg publikum ved et seminar ved Nordiska Språk, Stockholms universitet, og publikum ved MONS 8 i Tromsø, samt Østen Dahl, Elisabeth Engdahl, Tore Nessel, Anna Ström og Kjell Ivar Vannebo.

### Sammenhengen

De skandinaviske språka har etter tradisjonelle beskrivelser to passiver.<sup>2</sup> En av disse passivene er fleksjonell (*s*-passiven) og en er perifrastisk (*bli*-passiven). Jamfør bokmål

*Denne setningen flyttes til side 24*

*Denne setningen blir flyttet til side 24*

Et klassisk problem i skandinavisk grammatikk er om disse to passivene skiller seg at, og i så fall hvordan. Mange grammatikere arbeider nemlig mer eller mindre uttalt etter en hypotese om at to ulike uttrykksmåter helst er semantisk distinkte. Ideen om at språk helst unngår fullstendig synonymi, er kjent iallfall siden Bréal (1897) og formodentlig mye lenger, og er fortsatt utbredt. For eksempel taler Clark (1987) om “The Principle of Contrast”, som går ut på at det som er ulikt i form, vil være ulikt i betydning. (Se også Bloomfield 1933:145: “We suppose, in short, that there are no actual synonyms”, og se f.eks. Enger & Kristoffersen 2000:121 *et passim* for nærmere omtale av kontrastprinsippet.)

Ofte blir skilnaden mellom de to passivene i både norske, svenske og danske grammatikker beskrevet i ordelag som impliserer en eller annen forbindelse med aspekt eller aksjonsart (jf. Engdahl 1999:6 med videre referanser). For eksempel sier Faarlund, Lie & Vannebo (1997:514) at *s*-passiv helst uttrykker noe generelt, mens *bli*-passiv ofte viser til et konkret tilfelle. *S*-passiven viser altså gjerne til noe uavsluttet. Deres eksempel er *Oppgavene leveres hver uke* mot *Oppgavene ble levert for seint*. Et svært tydelig tilfelle av dette er matoppskrifter i kokebøker. Om vi ser bort fra kokebøker av forholdsvis ny dato, som helst unngår passive uttrykksmåter, er *s*-passiven ganske vanlig: *Potetene skjæres i små biter*. Derimot vil *bli*-passiv knapt forekomme i slike instruksjoner. *Potetene blir skåret i små biter* er riktignok en helt ut akseptabel norsk setning, men som instruksjon i ei kokebok ville setningen være underlig, ja, nærmest uakseptabel.

Det er for øvrig familielikhhet mellom *s*-passiv og andre ikke-passive

---

<sup>2</sup> Ofte nevnes også en tredje passiv, *være*-passiven, men den vil ikke bli behandlet her.

*s*-verb i svensk og i norsk (jf. Andersson, Hellberg & Teleman 1999 for svensk, Enger 2001 for norsk), og en del ikke-passive *s*-verb viser òg et samband til det uavsluttede, for eksempel bokmålets *ferdes*. Dette kan illustreres med skilnaden mellom det grammatisk fullt akseptable *Mye folk ferdes på vegene* og det helt uakseptable *\*Vi ferdes til Tromsø*. Det ser ut til at *ferdes* ikke kan kombineres med et telisk adverbial, og her ser vi en forbindelse med *s*-passivens preg av uavsluttethet (imperfektivitet).

At skilnaden mellom *s*-passiv og *bli*-passiv har noe med aksjonsart/aspekt å gjøre, ser altså ut til å være en utbredt og vel motivert oppfatning i skandinavisk grammatikk. Det er likevel ei sannhet med visse modifikasjoner. For eksempel ser det ut til at skilnaden mellom de to passivene er tydeligst i dansk, minst tydelig i svensk og med norsk et sted i midten (jf. Engdahl 1999, Dahl under trykking a). Også i norsk ser det ut til at skilnadene mellom de to passivene ikke alltid er så klare i enkelttekstempler som i prinsippet. Vinje (1987:134) sier for eksempel om eksempelet *Dette ord brukes ikke i flertall* (dvs. er ikke brukelig) – *men kan hende det likevel blir brukt* (av uvitenhet) at Western (1921:162f) regnet med en skilnad mellom *s*-passiven og *bli*-passiven der, men “[i] dag føler språkbrukerne neppe noen klar forskjell”. Også Engdahl (1999:13) antyder at det kan ha skjedd ei endring i norsk. Meg bekjent er det likevel ingen som har hevdet at imperfektivitet eller uavsluttethet egentlig er irrelevant for kontrasten mellom *s*-passiv og *bli*-passiv; snarere er det slik at en peker på unntak fra hovedregelen, altså eksempler der etiketten aksjonsart/aspekt ikke synes fullt ut dekkende.

### Problemet

Et av spørsmåla vi skal se nærmere på, er hvorfor *s*-passiven skulle ha slike egenskaper som den blir tilskrevet, egenskaper som vanligvis settes i samband med aksjonsart eller aspekt. Hvorfor skulle et medlem av kategorien diatese ha noen forbindelse med aspekt eller aksjonsart i det hele tatt? Iallfall i norsk grammatisk litteratur er dette et problem som glimrer med sitt fravær. En mulig grunn er å finne i ei spissformulering, hentet fra den tyske forskeren Elisabeth Leiss (1992:1):

Die grammatischen Kategorien werden immer noch so beschrieben, wie einst die sprachlichen Laute, bevor durch Jakobson und Trubetzkoy die Begriffe der distinktiven Merkmale und der Markiertheitsrelationen eingeführt worden sind; das heißt, als voneinander isolierte Entitäten, die nicht mehr weiter zerlegbar sind.<sup>3</sup>

#### Typologisk jamføring

I et typologisk perspektiv er det faktisk ganske vanlig at det er en sammenheng mellom aspekt/aksjonsart og diatese; dette er i liten grad kommet fram i den norske litteraturen, og derfor skal jeg gi en del eksempler her. I russisk er det et samband mellom perfektum og passiv, og Comrie (1976:84ff) mener det er liknende samband i mange andre indoeuropeiske språk. Spencer (1998) mener engelsk medium har andre aspektuelle egenskaper enn aktiv har. Bakker (1994) ser et samband mellom medium og aspekt/aksjonsart i klassisk gresk, og Comrie (1981) ser et samband i armensk. Eksemplene er ikke begrenset til indoeuropeisk. I fulfulde (Vest-Afrika) er det en sammenheng mellom medium og aspekt (Klaiman 1991), liksom det er det i nivkhi, som tales i Øst-Sibir (Comrie 1981). Det skandinaviske sambandet mellom aspekt/aksjonsart og diatese er altså ikke noe isolert enkeltfaktum, og dermed neppe tilfeldig. Dette hadde vi likevel ikke kunnet fastslå så enkelt uten å sammenlikne med andre språk.

#### Det terminologiske problemet

Nå er det et problem om skandinavisk *-s* skal relateres til aksjonsart eller til aspekt. For vårt formål er det spørsmålet heldigvis ikke så vesentlig. Noen forskere gjør ingen skilnad mellom aksjonsart og aspekt. Comrie (1976:6f., fotnote 4), som vier ei hel bok til emnet aspekt, unngår termen aksjonsart fullstendig. Derimot er distinksjonen uttalt i *Norske refe-*

---

<sup>3</sup> “De grammatiske kategoriene blir fortsatt beskrevet slik som språklydene engang ble, før Jakobson og Trubetzkoy innførte begrepene “distinktive trekk” og “markertetsrelasjoner”; altså som entiteter som er isolert fra hverandre og ikke kan dekomponeres ytterligere.” (Oversettelse HOE.) Leiss overdriver nok litt her, men det er i den gode saks tjeneste.

*ransegrammatikk* (jf. Faarlund, Lie & Vannebo 1997). Meningene spriker altså blant spesialistene, og Bertinetto & Delfitto (1999) karakteriserer situasjonen nokså treffende: “As is well known to all scholars working in this field, there is widespread disagreement, not to say confusion, on this matter”.

På bakgrunn av denne uenigheta (eller forvirringa) velger jeg ikke å skille mellom aspekt og aksjonsart i denne artikkelen; i tråd med Comrie (1976) bruker jeg heretter bare termen aspekt. Motivasjonen er reint pragmatisk, og skyldes altså at distinksjonen mellom aspekt og aksjonsart ikke er så enkel å trekke, samt at den – for formålet med denne artikkelen – faktisk er fullstendig uvesentlig.

Forholdet mellom *-s* og aspekt er ikke enkelt og mekanisk i skandinavisk. Verb får ikke et bestemt aspekt bare fordi de har *-s*. Det viser seg kanskje ikke så tydelig ved *s*-passiver, men som nevnt er det familielikheter mellom *s*-passiver og andre *s*-verb, og de ikke-passive *s*-verba oppviser fine argumenter for at korrelasjonen ikke er helt enkel. Det fins nemlig stativ *s*-verb, som *synes*, og inkoative, som *grønnes*. Dessuten fins det mer eller mindre synonyme verbpar i skandinavisk der ett verb har *-s* og det andre ikke:

svensk *hoppas*, norsk *håpe*  
 bokmål *dages*, bokmål *dage*  
 bokmål *grønnes*, bokmål *grønne*  
 nynorsk *ottast*, bokmål *frykte*  
 dansk *længtes*, norsk *lengte*

Etter mitt skjønn er det ingen skilnad i aspekt mellom medlemmene av parene over.<sup>4</sup> Følgelig kan ikke de egenskapene *s*-verbene måtte ha med hensyn til aspekt, egentlig skyldes suffikset *-s*. (Noen ville kanskje her innvende at suffikset *-s* ikke behøver bety akkurat det samme i for eksempel norsk og svensk, men det argumentet lar seg ikke overføre til de

<sup>4</sup> Her står vi altså overfor et tilfelle av synonymi, iallfall i de tilfellene der begge verb i et par hører til samme språkssystem. Slik synonymi er som nevnt uventet; mitt inntrykk er da også at den er diakront ustabil, om enn altså et synkront faktum.

to eksemplene der begge medlemmer av verbpåret er hentet fra bokmål, og følgelig mener jeg resonnementet mitt holder.) Vi må altså gå ut fra at når et verb har *-s*, og når det har det aspektet det har, er begge deler utslag av verbrotas mediale betydning; utslag som ikke lar seg predikere med fullstendig sikkerhet, men som langtfra er tilfeldige. Denne ideen bygger på Kemmer (1993), og en fordel med den er at vi nå får ei slags forklaring på hvorfor korrelasjonen er såpass vanlig uten å være nødvendig. Det er nemlig ikke slik at et verb må få *-s* fordi om verbrotta har en medial betydning (jf. norsk *håpe*), og det er som nevnt heller ikke slik at verbrotta dikterer ett og bare ett aspekt ved alle *s*-verb.

Denne ideen har også en annen interessant konsekvens: Det har vært vanlig å gruppere *s*-verbene i undergrupper, og noen av disse (ikke-passive) undergruppene er blitt karakterisert ved egenskaper som har med aspekt å gjøre. For eksempel blir ei undergruppe av *s*-verb ofte karakterisert som inkoativ (jf. Faarlund et al. 1997:512, Næs 1972). Men om nå inkoativiteten altså ikke ubetinget er et resultat av *-s*, og heller ikke tvert om, kan denne framgangsmåten framstå som diskutabel. Verbleksemmer har heller ikke alltid så entydige aspektuelle egenskaper som en lett kan tru ut fra denne inndelinga. Det kan illustreres med to eksempler, nemlig *reddes* og *blyges*. Næs (1972:99) sier at *reddes* har inkoativ betydning, og regner da rimeligvis *reddes* til undergruppa inkoativ. Det er riktignok ikke alle norsktalende som har et eget verb *reddes* i noen annen betydning enn passiv av *redde* (som i *flere nordmenn må reddes fra snøskred*), men for argumentasjonens skyld kan vi se bort fra dette problemet og konsentrere oss om det mest nærliggende: I *Nynorskordboka* heter det at betydningen av verbet *reddast* er “bli redd; vere redd”. Etter mitt skjønn er dette en mer dekkende beskrivelse for både bokmål og nynorsk, og dermed er merkelappen “inkoativ” ikke fullt ut tilfredsstillende. Et liknende forhold finner vi ved verbet *blyges*, som Faarlund et al. (1997:512) regner som inkoativ, men *Bokmålsordboka* sier betyr “sjenere seg, skamme seg”; igjen blir merkelappen “inkoativ” for problematisk.

#### Ei mulig forklaring

Mer generelt ser det ut til at korrelasjonen mellom *-s* og aspekt ikke er

mekanisk, og at den har å gjøre med verbrotas semantikk. Men spørsmålet gjenstår: Hvorfor er det en korrelasjon i det hele tatt? Et godt svar finner vi ved å ta utgangspunkt i Comrie (1981), som har gransket tendensen til korrelasjon mellom perfektiv og passiv.<sup>5</sup> Det er typologisk sett den mest velkjente korrelasjonen mellom aspekt og diatese. Comrie drøfter eksempelet *John has killed Bill*, som formodentlig er et relativt typisk eksempel på perfektiv i en setning med to argumenter. Om vi ønsker å finne ut om det denne setningen beskriver, stemmer, og om vi av en eller annen grunn ikke kan observere handlinga direkte, bare delta-kerne etterpå, er det ikke sikkert vi kan se noen endring ved John. Derimot vil Bill åpenbart ha blitt drastisk endret, ettersom han da er død. En transitivsetning i perfektiv som beskriver endringer, tilskriver altså disse endringene pasient snarere enn agens. Transitive verb regnes gjerne som prototypiske verb, så dette kan forklare hvorfor perfektiv, oftere enn andre typer aspekt, korrelerer med passiv.

Comrie lanserer “prospektiv” som betegnelse på motstykket til perfektiv. Prospektiv har å gjøre med det som skal hende, som engelsk *be going to* – konstruksjoner. Ved eksempelet *John is going to kill Bill* ser vi neppe noen skilnad ved Bill, om vi kontrollerer den virkelige verden. Derimot kan det være lettere å se noe uvanlig ved John. Kanskje han er rød i ansiktet, mumler stygge ord og griper etter kniven. Det synes altså å være en relasjon mellom prospektiv og agens – og dermed aktiv.

Comrie fokuserer som nevnt relasjonen mellom perfektiv og passiv. Den skandinaviske *s*-passiven er likevel som nevnt blitt karakterisert som imperfektiv, og det kan virke forvirrende. Comries beskrivelse passer derimot godt med de egenskapene som er blitt tilskrevet *bli*-passiven. Dette problemet lar seg lett løse om om vi tar i betraktning det diakrone opphavet til *s*-passiven: Den er utviklet av medium. I norrønt er det jamt over mer rimelig å regne *-st* som uttrykk for medium enn som uttrykk for passiv (se f.eks. Kemmer 1993). Dette er viktig for å forklare at skandinavisk *s*-passiv så ofte knyttes til imperfektum. Skandinavisk *s*-

<sup>5</sup> Comrie slår som nevnt aksjonsart og aspekt sammen og regner alt som aspekt. Det som tradisjonelt betegnes som perfektum i mange grammatikker, altså eksempler som *han har kommet*, regner Comrie for øvrig som aspekt og ikke som tempus.

passiv er historisk sett utviklet fra medium, og det er medium som ut fra Comrie skal ha de aspektuelle egenskapene som i litteraturen tilskrives *s*-passiven.

Comrie (1981:71) sier imperfektiv er mellom prospektiv og perfektiv med hensyn til aspektuelle egenskaper. Prospektiven er som nevnt knyttet til aktiv, perfektiv til passiv. Dermed blir spørsmålet om det er noen grunn til å mene at medium er mellom aktiv og passiv, og det er det: “As the term suggests, the middle was thought of as intermediate between the primary opposition of active and passive”, sier Lyons (1968:373). Denne tradisjonelle oppfatningen er blitt utdypet og presisert av Kemmer (1993, 1994). Kemmer sier medium ligger mellom “one-participant events” og “two-participant events”. Passiver er generelt “one-participant events”, aktiver ofte “two participant events” (se nærmere Kemmer 1993, 1994:211 f. om “relative elaboration of events”).

La oss oppsummere så langt: Korrelasjonen mellom *s*-passiv og imperfektiv lar seg forklare, om vi tar utgangspunkt i Comrie (1981), og godtar at *s*-passivens imperfektive preg kan være nedarvet fra dens oppkomst som medium. Jmfør figur 1:<sup>6</sup>

Figur 1

Aspekt		
Perfektiv	Imperfektiv	Prospektiv
Passiv	Medium	Aktiv
Diatese		

Typologisk sett er det ingen nyhet at medium kan være knyttet til imper-

<sup>6</sup> Etter Comrie har jeg gått ut fra at et drapsoffer i regelen forandres mer enn morderen, men sjølsagt kan også en morder endres av gjort gjerning (Macbeth er et klassisk eksempel). Med andre ord er det her tale om en graduell distinksjon, slik figur 1 er ment å vise. Agens og patiens kan regnes som prototyper, og skilnaden mellom dem som graduell, jf. også Dowty (1991), som også regner endring som typisk for proto-patiens.



fektiv. For eksempel sier Arce-Arenales, Axelrod & Fox (1994:7) at “in general, middle diathesis marking will have associated aspectual functions”. De finner slike “associated aspectual functions” i såpass forskjellige språk som spansk og athabaskisk.

Forklaringa på korrelasjonen mellom aspekt og diatese er altså pragmatisk: Om en fokuserer på framtid (aspektuelt sett prospektiv) i kombinasjon med et transitivt verb, er det gjerne det grammatiske subjektet en fokuserer på. Om en fokuserer på det avsluttede (perfektiv), er det gjerne det grammatiske objektet en fokuserer på. Om en verken fokuserer på objektet eller subjektet – eller retttere om objektet og subjektet i stor grad er samme aktør – og det er grovt sett medium, vil en samtidig plassere seg midt på aspektskalaen, altså ved imperfektiv.

## 2 Sammenhengen med modalitet

Avsnitt 1 har behandlet forbindelsen mellom *s*-passiv og aspekt; nå går vi over til sambandet mellom *s*-passiv og modalitet. For danske *s*-passiver er nemlig en interessant analyse blitt lagt fram av Heltoft (1994), Heltoft & Falster-Jakobsen (1995). Ideen går ut på at skilnaden mellom *s*-passiv og *bli*-passiv har å gjøre med modus, mer presist at *s*-passiven markerer “a relation of distance between speaker and propositional content”. “The periphrastic mood is the subjective mood (anchored solely in the speaker), the *s*-passive an objective, propositionally anchored mood”, sier Heltoft & Falster-Jakobsen (1995:15). Heltoft (1994:157) sier også at *s*-modus kan være fiksjonsmodus, og Heltoft & Falster-Jakobsen at *s*-passiven kan signalisere et mer objektivt modus enn *bli*-passiven. De knytter så bruken av *s*-passiv i dansk til bruken av indefinitte subjekter, som de regner som en annen manifestasjon av samme modus. Både *en sten var faldet ned fra taget* og *indledningen skrives til sidst* regnes dermed til ett og samme modus.

Slik jeg ser det, er ei åpenbar innvending at en tradisjonelt har skilt mellom modalitet og modus (på engelsk “modality” og “mood”). Ter-

men “modus” har vært reservert for modalitet som uttrykkes ved verb-bøying (jf. Palmer 1986:kap. 1). Indefinitte subjekter hører åpenbart ikke hjemme under verb-bøying. Denne kritikken er likevel reint terminologisk, og ikke noe stort poeng.<sup>7</sup>

Den analysen Heltoft & Falster-Jakobsen legger fram for dansk, har etter mitt skjønn noe for seg også for bokmål. La oss si at en forfatter som leser korrektur, i margin til manuskriptet et sted skriver *Denne setningen flyttes til side 24*. Det kan forfatteren skrive i forvissning om at trykkeren vil forstå setningen som ei oppfordring om å flytte den aktuelle setningen til side 24. Derimot bør ikke forfatteren skrive *Denne setningen blir flyttet til side 24*. Det ville riktignok være fullstendig grammatisk, men det ville skape visse tolkingsproblemer for trykkeren. En rimelig respons fra hans side kunne være “hvordan har du tenkt å gjøre det, da?”. Med andre ord indikerer *bli*-passiven her at forfatteren sjøl tar ansvaret for at setningen havner på side 24 – helt i tråd med Heltoft & Falster Jakobsen.

For øvrig oppviser den italienske Piemonte-dialekten, slik den er beskrevet av Parry (1998), interessante likheter med det Heltoft & Falster-Jakobsen mener er situasjonen i dansk. Ifølge Parry har piedmontesisk *se* (som er kognatet til *seg*, og dermed i siste instans til *-s*) to ulike bruksmåter, nemlig 'passiv' og 'indefinit subjekt'. En slik parallell bør vi ikke uten videre gi slipp på.

Når dette er sagt, blir spørsmålet hvorfor det skulle være noen forbindelse mellom *s*-passiv og det at taleren ikke tar ansvar for proposisjonen. Umiddelbart kan svaret virke åpenbart, for intransitive verb er oftere enn transitive forbundet med irrealis; typologisk sett er det observert en god del korrelasjoner, jf. Hopper & Thompson (1980:276f).

Fullt så enkelt kan svaret likevel ikke være, for *s*-passiven kan vanskelig betegnes som mer intransitiv enn *bli*-passiven, som altså aldri er blitt

---

<sup>7</sup> En litt annen formulering av sammenhengen mellom de ulike passive og modalitet er gitt for dansk av Davidsen-Nielsen (1990:21 og 76), for norsk av Faarlund et al. (1997:583): “Som regel brukes *s*-passiv etter et modalverb i presens når betydningen er deontisk, mens *bli*-passiv blir brukt dersom betydningen er epistemisk”.

knyttet til irrealis. Liksom aspektproblemet i avsnitt 2 kan spørsmålet etter mitt syn forklares ut fra *s*-passivens diakrone opphav. *S*-passiven stammer fra *s*-medium, og sambandet mellom medium og ulike former for irrealis er solid belagt tverrspråklig. Jmfør Klaiman (1991:105): “the middle [...] cross-linguistically displays an association with various kinds of noneventuality, e.g. with atelic, nonpunctual, and/or irrealis tempo-romodal categories of the verb.”

Grunnen til at *bli*-passiven ikke har det elementet av fiksjonalitet som *s*-passiven kan ha, er da at *bli*-passiven ikke springer ut av medium, historisk sett. Tverrspråklig sett er det en korrelasjon mellom imperfektiv og irrealis, jf. Klaiman (1991) og Fleischman (1995). Ettersom *s*-passiven har de aspektuelle egenskapene den har, er det også på den måten ikke så urimelig om den også har et anstrøk av irrealis - av modalitet.<sup>8</sup>

La meg oppsummere hittil:

- a) passiv og aspekt er beslektet (avsnitt 1)
- b) passiv og modalitet er beslektet (avsnitt 2)
- c) det er ikke tilfeldig at a og b er tilfellet; årsaken er at passiven historisk springer ut av medium, og at det er en sammenheng mellom medium, aspekt og modalitet

At en eksponent for medium utvikler seg til en eksponent for passiv, er helt vanlig, historisk sett (se Croft et al. 1987, Haspelmath 1990, Kemmer 1994).<sup>9</sup> Fra en grammatikaliseringssynsvinkel er altså medium i en viss forstand “mer grunnleggende” enn passiv.

### 3 Sammenhengen med medium – synkron eller diakron?

---

<sup>8</sup> Nå må det sies at skandinavisk *s*-passiv ikke er irrealis på samme vis og i samme grad som f.eks. norrønt konjunktiv. Men det er ikke noen knusende innvending. Mithun (1995) hevder iallfall at det som blir regnet som “irrealis”, tverrspråklig er en heller broket skare, men at merkelappen likevel er nyttig.

<sup>9</sup> Denne utviklinga er likevel ikke så vanlig utafor Europa, ifølge Haspelmath (1990:42ff).

Hittil har vi gått ut fra at *-s* synkront sett er uttrykk for passiv, og at de aspektuelle og modale egenskapene *s*-passiven har, bør forstås på bakgrunn av at *s*-passiven diakront sett springer ut av *s*-medium. Da blir et åpenbart spørsmål om det er nødvendig å trekke inn diakronien i det hele tatt. Kunne vi ikke bare si at *-s* er uttrykk for medium, synkront sett, og at de aspektuelle og modale egenskapene følger direkte? Svaret er helst negativt. Som uttrykk for medium nærmer norsk *-s* seg relikststatus (Kemmer 1993, Enger & Nessel 1999). Om svensk *-s* sier Hedlund (1992:125, fn. 14):

In my opinion, there is no reason to distinguish a separate middle category (at least not involving the *s*-suffix) in present-day Swedish.

Svensk er trulig det skandinaviske språket der det ville være minst urimelig å regne med en mediums kategori uttrykt ved *-s*.<sup>10</sup> Å analysere *-s* som uttrykk for medium i skandinavisk i dag virker altså jamt over uholdbart. Likevel: Om en ser på hva etiketten “passiv” betegner i ulike språk, viser det seg å være en heller mangslungen gruppe, noe Andersen (1990) har gjort ettertrykkelig klart. Etter mitt syn er dette likevel ikke grunn til å avvise etiketten, slik Andersen synes å ville gjøre. En bedre strategi kunne være å følge Kemmer (1994) og anta to litt ulike prototyper, en “middle-passive” prototype og en “truly passive” prototype. Dette høver med det jeg har hevdet i avsnitt 3 og 4: *S*-passiven har utviklet seg fra medium, og den ligger nærmere en “medial” prototype, mens *bli*-passiven ligger nærmere prototypen for “ekte” passiv.

Kanskje kan noen av skilnadene mellom de ulike skandinaviske språka (eller dialektene) ved *-s* relateres til hvor nær *s*-passivene deres ligger medium. Svensk *s*-passiv ser ut til å være minst medium-aktig. Med andre ord har svensk *s*-passiv utviklet seg lenger fra “middle-passive”-prototypen. Bl.a. Engdahl (1999) har påpekt at *s*-passiven har et større bruksområde i svensk enn i norsk og dansk. Det vil si at *s*-passiven og *bli*-passiven er overlappende i større grad i svensk enn i de

---

<sup>10</sup> Det fins nemlig en del verbsett som svensk *hoppas* – norsk *håpe* – dansk *båbe*.

andre skandinaviske språka. Det passer godt med det resonnementet jeg har ført her, for grammatikalisering av en medial passiv betyr at den nærmer seg prototypen for “ekte passiv”. Uavhengig av Kemmers inndeling mener Haspelmath (1990) at etter som passiver grammatikaliseres, det vil si glir vekk fra sine ulike opphav, nærmer de seg “ekte passiver”. *Bli*-passiven ligger nærmere “ekte passiv” alt i utgangspunktet. Med andre ord er grammatikaliseringa av *s*-former ikke gått like langt i dansk og norsk som i svensk. De danske og (kanskje i noe mindre grad) de norske *s*-formene bevarer fortsatt preget av det generiske, av norm, som i utgangspunktet helst er forbundet med medium. I svensk er dette preget ikke like tydelig. En skulle kanskje tru det var uvanlig med to passiver i et språk, men typologisk sett er det ikke tilfellet (jf. Dahl, under trykking).

#### 4 Sammenheng med genitiv?

Den tyske forskeren Elisabeth Leiss (1997) har hevdet at mye som tradisjonelt har vært analysert som homonymi mellom grammatiske elementer, snarere bør analyseres som polysemi. For eksempel hevder hun at engelsk *-s*, som kan være uttrykk for presens, plural eller possessiv, ikke bør regnes som tre homonyme suffiks, men som ett polysemt suffiks. (!) Om vi godtar denne analysen, er det nærliggende å tenke seg at også skandinavisk *-s* som uttrykk for “genitiv” og som uttrykk for passiv heller skulle regnes som polysemi enn som homonymi, som de i det minste implisitt alltid er blitt regnet som. Tanken kan virke besynderlig, men den fortjener i det minste å drøftes, fordi den vel ikke har vært eksplisitt diskutert før. Dessuten er det en slags parallellisme i måten de to *s*-ene blir brukt på i svensk og norsk: De blir brukt mer i svensk enn i norsk, og mer i bokmål enn i nynorsk. Denne parallellen er verdt å merke seg, også fordi passiv *-s* diakront representerer en innovasjon i forhold til den såkalte genitivs *-s*.

Leiss’ resonnement om engelsk *-s* er interessant. Gitt ellers like vilkår regner en gjerne med at polysemi er å foretrekke framfor homonymi,

metodologisk sett.<sup>11</sup> For det andre er homonymi mellom grammatiske affiks svært vanlig, typologisk sett. Homonymi forstås vanligvis som tilfeldig formsammenfall, og dermed ligger et ubehagelig spørsmål nær, nemlig hvorfor noe som er tilfeldig, er så utbredt. Leiss antyder et svar, nemlig at formsammenfallet ikke er tilfeldig, likevel.

Den analysen av engelsk *-s* Leiss presenterer, har altså sine fordeler, men den har også sine ulemper. Ei opplagt innvending er at polysemi og homonymi gjerne defineres med henvisning til språkbrukernes intuisjoner. I så fall skulle engelsktalende akseptere at det er en relasjon mellom *-s* i *cats* og *-s* i *Jack's*. Det vil de neppe.<sup>12</sup> Derimot kan nok talere av engelsk være villige til å godta at det er en sammenheng mellom de to bruksmåtene av *mouth* vi finner i *Her mouth is so kissable* og *They stared at the mouth of the cave*. Nå er det mange språkforskere som vil avvise å definere begreper med henvisning til talernes intuisjon, men også for dem reiser Leiss' analyse et interessant og viktig spørsmål: Hvor abstrakte analyser er tillatt i semantikk? Abstrakthet var et mye debattert emne i fonologi og morfologi i 70-åra, men det virker rimelig å si at emnet egentlig aldri ble "løst", snarere bare lagt til side. Til forsvar for Leiss kan det sies at polysemi mellom grammatiske elementer kanskje må være relativt abstrakt jamført med polysemi mellom leksikalske enheter, fordi grammatikken jamt over er mer generell og dermed mer abstrakt enn leksikonet.

Typologiske betraktninger kan likevel gi oss begrensninger på abstraksjon, begrensninger som er prinsipielt motivert og dermed ikke bare bygger på den enkelte forskers "magefølelse". Polysemi bør nemlig forekomme i mange språk. Om en språkforsker skulle komme opp med en påstand om polysemi i et språk L, og parallellt til denne påståtte polysemien ikke fins i noe annet språk, taler det mot polysemi-analysen også for språk L (jf. Croft 1990:165ff og referanser videre). Ettersom typologien altså kan gi oss evidens for polysemi, er det synd at ikke

---

<sup>11</sup> Croft (1998) forfekter likevel et noe annet syn.

<sup>12</sup> Et problem er likevel at talere nok kan ha intuisjoner om polysemi/homonymi mellom ord, men at det er vanskeligere å argumentere for at de har intuisjoner om polysemi/homonymi for affiks.

Leiss (1997) trekker inn typologisk evidens i sin diskusjon av engelsk *-s*. Dessverre ser det da heller ikke ut til at typologisk evidens støtter hennes analyse; jf. Haspelmath (under trykking).<sup>13</sup>

Umiddelbart kan det kanskje virke underlig at Leiss i det hele har satt fram en såpass abstrakt semantisk analyse. Hun hører utvilsomt til det en kan kalle “kognitivt” eller “funksjonalistisk” orienterte språkforskere, som jamt over har vært skeptiske til abstraksjonsgraden i en del former for generativ fonologi og morfologi. Hvorfor viser da Leiss så lite skepsis mot abstraksjon innafor semantikken? Kanskje er årsaken så triviell som at abstraksjoner er et middel til generalisering. For språkforskere som velger å konsentrere seg om språkets uttrykksside, slik for eksempel “ortodoks generativ fonologi” gjorde på 70-talet, er det generaliseringer omkring form som er vesentlige. For språkforskere som konsentrerer seg om semantikk, som Leiss, er det de semantiske generaliseringene som er det primære målet. Dermed er det i semantikken (snarere enn i morfologien og fonologien) disse forskerne løper risikoen for å sette fram litt for skarpsindige analyser.

Etter denne generelle utlegningen vender vi tilbake til det konkrete spørsmålet, nemlig om *-s* som uttrykk for possessiv og *-s* som uttrykk for passiv er polysemt relaterte. Kriterium nummer 1 er talernes intuisjon. Aksepterer vi intuitivt at genitivs *-s* og passiv *-s* er polyseme? Svaret mitt er iallfall “nei”. Om påstander om polysemi skal forstås som påstander om mentale representasjoner (hvilket altså ofte er tilfellet), er dette et argument for homonymi.

Kriterium nummer 2 er semantisk beslektethet. Dette kriteriet er essensielt for den tradisjonelle distinksjonen homonymi-polysemi, men kriteriet er dessverre heller teoriavhengig. Det ville være naivt å avvise fullstendig at det går an å se et samband mellom genitiv på den ene sida og refleksiv/medium/passiv på den andre. For eksempel sier Leiss

---

<sup>13</sup> Følgelig kan Leiss' analyse av engelsk *-s* kanskje betraktes som et utslag av det Croft (1998) kaller “the generality fallacy”: at en velger den mest generelle modellen bare på grunnlag av enkelhet og uten psykolingvistisk evidens. Dermed forutsetter Croft at lingvistikk og psykolingvistikk ikke er distinkte domener. Det kan sannelig diskuteres, men Leiss synes å gå ut fra samme forutsetning.

(1992) (med rette) at passiv innfører et “Außenperspektiv”. Leiss (1997) mener at også genitiven innfører et “Außenperspektiv”. Det er altså mulig å se en relasjon, men etter mitt skjønn er den for abstrakt til å være interessant. “Außenperspektiv” er for eksempel en for generell etikett til at den skal kunne være til hjelp for noen som skal lære seg et språk. Dette er likevel ei innvending som mest beror på magefølelse. Derfor kan vi forsøke å anvende kriteriet om tverrspråklig evidens. Er det andre tilfeller av passiv som blir uttrykt ved samme midler som genitiv? En nesten-parallell finner vi i visse spanske dialekter i Sør-Amerika. “Peters hus” ville der hete *su casa de Pedro*. Det likner en god del på det som tradisjonelt kalles passiv (men Arce-Arenales, Axelrod & Fox 1994 vil regne som medium), som *se mató el tigre* “tigren ble drept”. Dette kan se ut som en parallell til skandinavisk, men det er ikke fullstendig formell identitet i eksempelet, og parallellen er den eneste jeg kjenner til. Dermed kan den neppe tillegges vekt. Et annet argument mot parallellen er at mens den såkalte genitivs -s i moderne skandinavisk helst er et klitikon som har utviklet seg fra et suffiks (jf. Norde 1997), er passiv -s et suffiks som har utviklet seg fra et klitikon. Dermed er de to strengt tatt ikke “samme” element.

Dessuten kan det tenkes reint diakrone grunner til at likhet mellom reflektivaffiks og genitivsaffiks kan oppstå. At genitivsaffiks kan utvikle seg av refleksive pronomen, er velkjent (jmfør den såkalte garpegenitiven, for eksempel). Det er også velkjent at uttrykk for reflektiv gjerne utvikler seg (via å være uttrykk for medium) til å bli uttrykk for passivmarkører (se f.eks. Haspelmath 1990, Kemmer 1993), men dette har egentlig ikke noe med genitiv å gjøre; det er bare et faktum om grammatikaliseringa av reflektiv. Formlikhet mellom uttrykk for passiv og uttrykk for genitiv kan slik være motivert diakront uten at den behøver være det synkront. Et tilfelle av synkron formlikhet behøver dermed ikke nødvendigvis enten være fullstendig vilkårlig eller synkront motivert; *tertium datur*. Formlikhet kan skyldes språkhistoria. Som nevnt har abstraksjonsproblemet i semantikken paralleller i fonologi og morfologi. En grunn til at abstrakte fonologiske løsninger så ut til å fungere såpass bra i mange tilfeller, var at de rekapitulerte diakronien (se f.eks. Comrie 1986). Dersom abstrakte løsninger ser ut til å fungere godt i semantik-



ken, *kan* det altså skyldes at de rekapitulerer språkhistoria.

På denne bakgrunnen virker det rimeligst å regne med homonymi mellom passiv *-s* og genitiv *-s* i skandinavisk. Dette er en lite oppsiktsvekkende konklusjon, men også det tilsynelatende åpenbare bør sies eksplisitt.

At vi regner de to suffiksene *-s* som homonyme, betyr likevel ikke at vi må betegne det som arbitrært at svensk bruker mer *-s* i både passiv og genitiv betydning. Det er morfologiske grunner til at formlike elementer blir brukt i mange semantisk ulike funksjoner (jf. f.eks. Beard 1995). Svensk blir også gjerne regnet som noe mer “fusjonerende” enn norsk (f. eks. Askedal 1997). Det er heller ikke bare *s*-passiv som er vanligere i svensk enn i dansk og norsk; *s*-medium er det også. Det er kanskje ikke så uventet at *s*-passiven er vanligere i svensk enn i norsk, dersom *s*-passiven er et Sprachbund-fenomen omkring Østersjøen, slik Dahl & Koptjevskaja-Tamm (1992) antyder.<sup>14</sup>

## 5 Avslutning

Denne artikkelen har behandlet sammenhenger mellom *s*-passiv og andre grammatiske kategorier enn diatese. Avsnitt 1 handlet om sammenhengen mellom diatese og aspekt, mer presist *s*-passiv og imperfektiv, i skandinavisk, primært norsk. Det er slett ingen ny tanke at det er en sammenheng her, men de mange typologiske parallellene har ikke vært ofret ei linje, iallfall ikke i den norske litteraturen. I denne artikkelen har jeg ikke presentert noen fullstendig beskrivelse av sammenhengen, men jeg har vist at sammenhengen er tverrspråklig veldokumentert, og jeg har pekt på noen grunner til at det i det hele er en sammenheng. Hypotesen tar utgangspunkt i det at *s*-passiven oppstod som en *s*-medium, og forklarer *s*-passivens aspektuelle egenskaper på bakgrunn av typologisk velkjente trekk ved medium (altså ikke ved passiv). Hypotesen bygger på ideer fra Comrie (1981), Klaiman (1991) og Kemmer (1993, 1994).

<sup>14</sup> Om denne hypotesen kan hjelpe oss til å gjøre greie for skilnader mellom dansk og norsk, er likevel mer usikkert.

Avsnitt 2 tok opp sammenhengen mellom diatese og modalitet, nærmere bestemt *s*-passiven og det at den handlinga en *s*-passiv måtte uttrykke, ikke er noe taleren tar ansvar for i samme grad som den handlinga som en *bli*-passiv måtte uttrykke. Igjen var utgangspunktet at *s*-passiven oppstod som en *s*-medium. Medium har relasjoner til ulike slags irrealis, ifølge Klaiman (1991). Det skyldes også dens aspektuelle egenskaper.

Avsnitt 3 drøftet om *s*-passiven i skandinavisk i dag heller kunne regnes som medium. Det kan den nok ikke. Det betyr at det er nødvendig å påkalle diakronien for å forklare *s*-passivens aspektuelle og modale egenskaper; de kan ikke uten videre gis ei synkron forklaring. (Også et annet drag ved *s*-passiven kan etter mitt syn best forklares på bakgrunn av diakronien, jf. Enger 2000.) Om vi i tråd med Kemmer (1994) regner med to slags passiv-prototyper, “middle-passive” og “truly passive”, er *s*-passiven nærmere en medial passiv. *Bli*-passiven høver derimot med Kemmers beskrivelse av en ekte passiv. (Denne karakteristikken gjelder likevel i mindre grad for svensk.)

Avsnitt 4 presenterte grunner for å regne passivsuffikset *-s* som homonymt med possessivklitikonet *-s*, og altså ikke anta polysemi mellom de to.

I innledningen ble det nevnt tre grunnleggende antakelser, nemlig:

- 1) Det problematiske i å betrakte grammatiske kategorier og egenskaper i isolasjon
- 2) verdien av et diakront perspektiv
- 3) verdien av et typologisk perspektiv.

Punkt 1 kan illustreres med at sammenhengen mellom *s*-passiv og aspekt og modalitet var så forbausende i utgangspunktet. Punkt 2 illustreres av at de påfallende skilnadene mellom *s*-passiven og *bli*-passiven best lot seg forstå på bakgrunn av at *s*-passiven diakront sett er utviklet av medium. Når det gjelder punkt 3, håper jeg artikkelen som helhet har vist nytten av tverrspråklig jamføring.

## Litteratur

- Andersen, P. K. 1990. Arguments against the passive as a universal morphological category. Dressler, W. U. et al. (red.): *Contemporary Morphology*. Berlin, 141 – 158.
- Andersson, E., S. Hellberg & U. Teleman 1999. *Svenska Akademiens Grammatik 2: Ord*. Stockholm.
- Arce-Arenales, M., M. Axelrod & B. A. Fox. 1994. Active Voice and Middle Diathesis. B. A. Fox & P.J. Hopper (red.), 1 - 22.
- Askedal, J.O. 1997. Typological and Semiotic Aspects of Certain Morphosyntactic Differences Between Norwegian and Swedish. *Interdisciplinary Journal for Germanic Linguistics and Semiotic Analysis* 2, 187-220.
- Bakker, E. 1994. Voice, Aspect and Aktionsart: Middle and Passive in Ancient Greek. B. A. Fox & P.J. Hopper (red.), 23-48.
- Beard, R. 1995. *Lexeme-morpheme-base morphology*. Albany, NY.
- Bertinetto, P. M & Delfitto, D. 1999. Aspect vs. Aktionsart: Why they should be kept apart. Dahl, Ö. (red.): *Tense and Aspect in the Languages of Europe*. Berlin.
- Bloomfield, L. 1933. *Language*. New York.
- Bréal, M. 1897. *Essai de sémantique*. Paris. [Ikke sett]
- Bybee, J.L. & S. Fleischman (red.) 1995: *Modality in Grammar and Discourse*. Amsterdam.
- Clark, E. 1987. The Principle of Contrast: a constraint on language acquisition. B. MacWhinney (red.): *Mechanisms of language acquisition*. Hillsdale, New Jersey, 1 – 33.
- Comrie, B. 1976. *Aspect*. Cambridge.
- Comrie, B. 1981. Aspect and Voice: Some Reflections on Perfect and Passive. P. Tedeschi & A. Zaenen (red.): *Syntax and Semantics, volume 14: Tense and Aspect*. New York, 65-78.
- Comrie, B. 1986. The Maltese Pharyngeal. *Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung* 39, 12-18.
- Croft, W. 1990. *Typology and universals*. Cambridge.
- Croft, W. 1998. Linguistic evidence and mental representations. *Cognitive Linguistics* 9, 151-173.
- Croft, W., H. B.-Z. Shyldkrot & S. Kemmer 1987. Diachronic semantic processes in the middle voice. A.G. Ramat et al. (red.): *Papers from the 7th International Conference on Historical Linguistics*. Amsterdam, 179 – 193.

- Dahl, Ö. (under trykking). Grammaticalization and the life-cycle of constructions. Kommer i et bind i serien RASK Supplement Volumes (red. C.-E. Lindberg).
- Dahl, Ö. & M. Koptjevskaja-Tamm 1992. *Language Typology around the Baltic Sea: a Problem Inventory*. Stockholm.
- Daidsen-Nielsen, N. 1990. *Tense and mood in English: a comparison with Danish*. Berlin.
- Dowty, D. 1991. Thematic proto-roles and argument selection. *Language* 67, 547-619.
- Engdahl, E. 1999. *The choice between bli-passive and s-passive in Danish, Norwegian and Swedish*. Nordsem report no. 3. Göteborg.
- Enger, H.-O. 2000. Verbendelsen -s i norsk bokmål: Boying eller avledning? *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 18, 9-36.
- Enger, H.-O. 2001. Norwegian reflexive-middle-passive -s: Homonymy/polysemy and morphology. H. G. Simonsen & R. T. Endresen (red.): *A Cognitive Approach to the Verb*. Berlin, 243 – 259.
- Enger, H.-O. & Kristoffersen, K. E. 2000. *Innføring i norsk grammatikk: morfologi og syntaks*. Oslo.
- Enger, H.-O. & T. Nessel 1999. The Value of Cognitive Grammar in Typological Studies: the Case of Norwegian and Russian Passive, Middle and Reflexive. *Nordic Journal of Linguistics* 22, 27-60.
- Fleischman, S. 1995. Imperfective and Irrealis. J. Bybee & S. Fleischman (red.), 519-551.
- Fox, B. & Hopper, P. (red.) 1994: *Voice: Form and Function*. Amsterdam
- Faarlund, J.T., S. Lie & K.I. Vannebo 1997. *Norsk referansegrammatikk*. Oslo.
- Haspelmath, M. 1990. The grammaticization of passive morphology. *Studies in Language* 14, 25 – 72.
- Haspelmath, M. under trykking. The geometry of grammatical meaning: Semantic maps and cross-linguistic comparison. Tomasello, M. (red.): *The new psychology of language*. New Jersey.
- Hedlund, C. 1992. *On Participles*. Edsbruk.
- Heltoft, L. 1994. S-modus og perifrastisk modus. *Språkbruk, grammatik och språkförändring. En festskrift till Ulf Teleman*. Lund, 155 - 165.
- Heltoft, L. & L. Falster-Jakobsen 1995. Danish Passives and Subject Positions as a Mood System – a Content Analysis. E. Engberg-Pedersen et al. (red.): *Content, Expression and Structure: Studies in Danish Functional Grammar*. Amsterdam, 199-234.

- Hopper, P. & S.A. Thompson 1980. Transitivity in grammar and discourse. *Language* 56, 251-299.
- Kemmer, S. 1993. *The Middle Voice*. Amsterdam.
- Kemmer, S. 1994. Middle Voice, Transitivity and the Elaboration of Events. B.A. Fox & P. Hopper (red.), 179 – 231.
- Klaiman, M. H. 1991. *Voice*. Cambridge.
- Leiss, E. 1992. *Die Verbalkategorien des Deutschen*. Berlin.
- Leiss, E. 1997. Synkretismen und Natürlichkeit. *Folia Linguistica* XXXI, 133-161.
- Lyons, J. 1968. *Introduction to Theoretical Linguistics*. Cambridge.
- Mithun, M. 1995. On the Relativity of Irreality. J. Bybee & S. Fleischman (red.), 367-388.
- Norde, M. 1997. *The history of the genitive in Swedish: a case study in degrammaticalization*. Amsterdam.
- Næs, O. 1972. *Norsk grammatikk*. 4. edition. Oslo.
- Palmer, F. R. 1986. *Mood and Modality*. Cambridge.
- Parry, M. 1998. The reinterpretation of the reflexive in Piedmontese: Impersonal se constructions. *Transactions of the Philological Society* 96, 63-116.
- Spencer, A. 1998. Middles and genericity. Spencer, A. & M. Zaretskaya: *Four Studies on Stative Predications*. *Essex research reports in linguistics* 22: December 1998.
- Vinje, F.-E. 1987. *Moderne norsk*. Oslo.
- Western, A. 1921. *Norsk Riksmåls-grammatikk*. Kristiania (=Oslo).

## Summary

The article discusses the relations in Scandinavian, with special emphasis on Norwegian, between the so-called *s*-passive and some other grammatical categories. Whereas previous research often has pointed out that there seems to be some affinity between the *s*-passive and imperfectivity, nobody has asked why; in section 2, it is shown that this affinity is not restricted to Scandinavian, but cross-linguistically common. Drawing on ideas from Comrie (1981) and Kemmer (1993, 1994) in particular, I suggest that the aspectual properties of the *s*-passive should be accounted for by invoking its diachrony; the *s*-passive originated as a middle voice, and has kept its aspectual properties constant. The Scandinavian *bli*-passive, by contrast, is a more “prototypical” passive, and therefore does not have the same affinity to imperfectivity.

In section 3, the relation between the *s*-passive and modality is discussed. It has been pointed out previously that the *s*-passive in Danish and Norwegian does not commit the speaker to the same extent as a *bli*-passive. Again, I suggest that this should be understood on the background that the *s*-passive originated as a middle. The middle is related to different sorts of irrealis, according to Klaiman (1991).

In section 4, it is argued that the *s*-passive in Scandinavian today cannot be considered a middle. This means that its aspectual and modal properties should be accounted for diachronically.

Section 5 presents arguments that there is no semantic relation between the *s*-passive and the *s*-“genitive”.

More generally, I argue that grammatical categories and properties should not be considered in isolation, and that diachronic and typological perspectives are useful.